

Výzkumný ústav
lesního hospodářství
a myslivosti, v. v. i.

TISKOVÁ ZPRÁVA

Clonná obnova borovice zatím není běžná, má však dobrý vliv na vitalitu a dřevo

Strnady – 29. ledna 2019 – Borovice lesní je v různých oblastech vysazována a pěstována pro svoji značnou toleranci vůči stresu suchem i dalšími nepříznivými faktory. Přesto i ona je ohrožena v některých místech klimatickými extrémů do té míry, že může dojít v případě nevhodného hospodaření až k degradaci lesního prostředí. Lesnický výzkum proto hledá řešení, jaké vhodné podmínky borovici připravit. Jedním z ověřených řešení je clonná obnova.

Ačkoliv má borovice lesní vysoké nároky na světlo, a proto je její obnova v hospodářských lesích **pod clonou mateřského porostu** poměrně méně běžná než na holině, uplatňuje se tento postup stále ve větší míře, a **to především jako opatření pro úsporu nákladů na obnovu lesních porostů, ale i jako adaptační opatření na probíhající klimatickou změnu.** V metodice, určené pro lesnickou veřejnost i pro státní správu v oblasti ochrany přírody, předkládají autoři z České zemědělské univerzity v Praze, praktický návod, jak optimálně postupovat v případě clonné obnovy v porostech s převažujícím zastoupením borovice lesní. Metodiku vydal Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i., v řadě Lesnický průvodce a je ke stažení na webových stránkách instituce.

Při delší době obnovy s pozvolným a nerovnoměrným uvolňováním porostního zápoje se věková a výšková rozrůzněnost spodní etáže zvyšuje; foto: I. Ulbrichová

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

„Zvyšování či alespoň udržení rentability hospodaření je jednou z priorit každého vlastníka lesa, přičemž možnou cestou je i úspora nákladů vložených do obnovy lesních porostů právě prostřednictvím clonných postupů,“ uvádějí autoři metodiky v čele s Lukášem Bílkem.

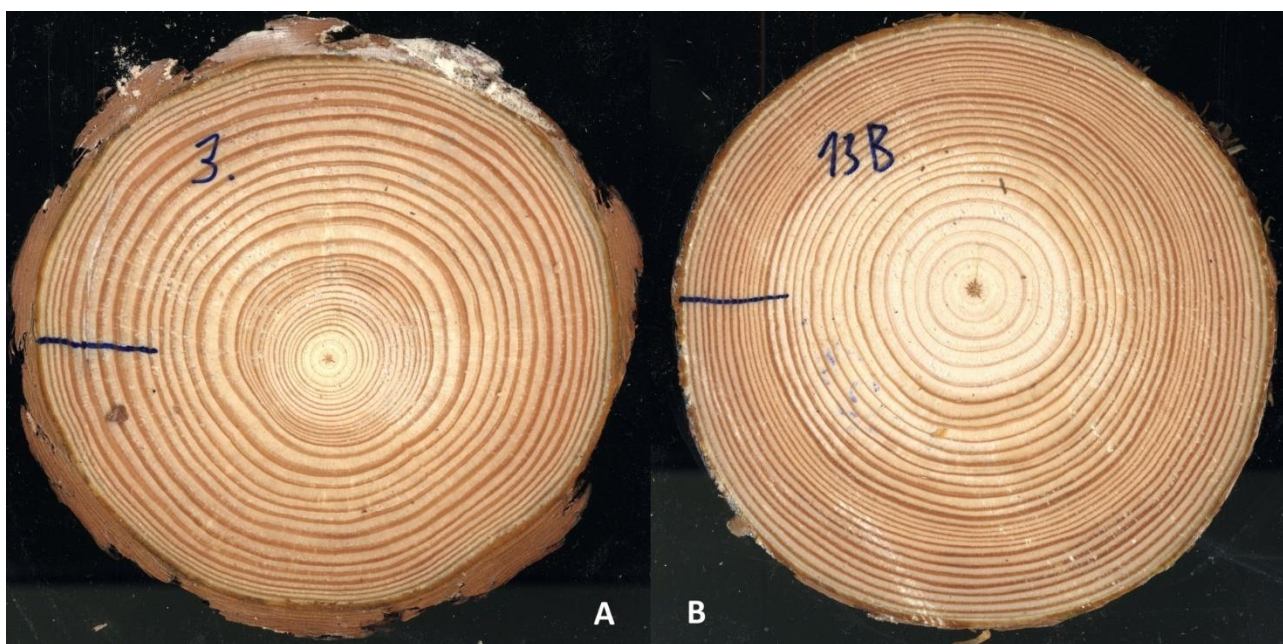
Vzhledem k rozmanitosti stanovištních podmínek v České republice není možné uvažovat o jednom univerzálně funkčním pěstebním modelu, proto se autoři vydali cestou vymezení podmínek pro dosažení clonné obnovy, včetně popisu rizikových faktorů a popisu pozitivních dopadů takovýchto postupů. K těm patří jak dopady ekologické, tak i ekonomické a konečně i dopady na technické vlastnosti dřeva borovice lesní.

„Vliv lesního hospodáře při samotné iniciaci přirozené obnovy spočívá především v **úpravě podmínek půdního povrchu** (zlepšení podmínek pro klíčení semen a snížení konkurence bylinného a keřového patra), a dále pak v **úpravě porostní hustoty**, a tím i **světelných podmínek**, které ovlivňují nejen kvantitu, ale i růst a kvalitu přirozené obnovy,“ informují autoři.

Snížení zápoje porostu nelze chápat jako izolované opatření. Jeho pozitivní dopad se v mnohých případech může projevit jen v kombinaci s cílenou přípravou půdy, kdy je na nezbytnou dobu potlačen vliv přizemní vegetace.

Jak dále vyplývá z experimentálních i terénních šetření, zástin mateřského porostu má jednoznačný pozitivní vliv na **vzcházení semenáčků borovice lesní**.

Řešitelé též jako první vyzkoušeli, jaký dopad má tento způsob na samotnou **kvalitu dřeva borovice**, aby bylo zjevné opodstatnění tohoto obnovního postupu i z hlediska následného využití dřeva. „Na základě našich analýz můžeme prohlásit, že tento způsob hospodaření má pozitivní vliv na kvalitu dřeva. Vzhledem ke skutečnosti, že studie proběhla na vybraných modelových lokalitách v České republice, lze chápat tyto závěry za obecně platné pro borovici z našeho území,“ potvrzují.

Příčný řez kmenem borovice obnovené podrostrním (A) a holosečným způsobem (B); foto archiv

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

Podstatou dopadu clonného obnovního postupu na vlastnosti dřeva je **omezení rychlosti růstu stromů v raném věku**. Tento fakt způsobuje tvorbu výrazně užších letokruhů ve srovnání s holosečným způsobem. Šířka letokruhů, respektive s tím související zastoupení letního dřeva v letokruhu, je v případě jehličnanů klíčová. Mezi šířkou letokruhů a hustotou dřeva existuje těsná pozitivní závislost. Hustota dřeva pak významným způsobem ovlivňuje pevnostní charakteristiky dřeva.

Na většině hodnocených lokalit (Západočeská pahorkatina, Severočeská pískovcová plošina a Český ráj, Jihočeské pánve, Polabí), byla dosažena vyšší hodnota hustoty dřeva stromů z porostů obnovených clonným způsobem.

Řešitelé se věnovali také zhodnocení vlivu obnovních způsobů na modul pružnosti v ohybu, pevnost v ohybu, pevnost v tlaku a rázovou houževnatost v ohybu dřeva borovice lesní. I zde je zjevný dopad obnovních způsobů na **mechanické vlastnosti dřeva** ve prospěch clonných postupů.

Vedle pozitivních ekonomických dopadů přinese metoda clonné obnovy snížení podílu nahodilých (kalamitních) těžeb. Jedná se tedy o účinný management rizika a zajištění trvalosti a vyrovnanosti produkce. V neposlední řadě takto strukturované porosty optimálně plní celou řadu ekologických, environmentálních a sociálních funkcí.

Metodika, která byla zpracována v rámci řešení výzkumného projektu Národní agentury pro zemědělský výzkum „Zvyšování adaptability borového hospodářství v podmínkách České republiky, je volně přístupná na stránkách VÚLHM:

http://www.vulhm.cz/sites/File/vydavatelstva_cinnost/lesnicky_pruvodce/LP_4_2018.pdf

Kontaktní údaje: Doc. Ing. Lukáš Bílek, Ph.D., e-mail: bilek@fld.czu.cz, Česká zemědělská univerzita v Praze

Při clonných postupech zpravidla dochází k uplatnění více kohort jedinců přirozené obnovy; foto: I. Ulbrichová